

Андрэй Кулеш

ПраКолы

Стась даўно не прачынаўся а сёмай. Недзе тыдні чатыры. На бальнічным ён дазволіў сабе раскошу падымацца пасля дзевяці. Калі ўжо зусім светла і не вільготна.

Шчыра здзівіўся, калі ўбачыў тужлівую цемру. Так непрыкметна да яго прыйшла глыбокая восень. Не, ён заўважыў, што радзей пакідаюць вокны адчыненымі, часцей рэгулююць цяпло на катле, злуюць на дажджы. Але без гэтай цемры ўсё неяк не ўсведамлялася. Цяпер прыняў.

Дзякуй лекару з ФАПа, што перанёс візіт на восьмую замест пятнаццатай. Так бы і жыў з адчуваннем, што восень яго шкадуе. «Можна і закрываць. І трэба варушыцца. А то вунь са спінай праблемы».

Так і скончыўся незапланаваны адпачынак. А як многа трэба было зрабіць і не зрабіць. Толькі даведку пасля не забыць забраць: «вакацыі» апынуліся настолькі працяглыя, што падпісваць яе павінен начальнік з паліклінікі. Ну і ладна.

Паехаў па дробных справах: там узяць, тут пакінуць, гэтаму аддаць. І пасля ўсяго — у краму. Прышпіліў ровар і пайшоў. Усё як звычайна: хадзіў, шукаючы невядома што, і ледзь не забыў пра галоўнае.

Выйшаў. І вось такое: яго чырвоны сябар павалены набок, а ўсе колы спушчаныя. Памацаў ліхаманкава па некалькі разоў — пустыя. Абодва — і ў нуль. Такое чорнае «бінга» здарылася невыпакова. Добра б адно! А тут усе і адразу. Наўмысна?

Са злосцю пачаў азірацца ва ўсе бакі. Кінецца то туды, то сюды. Потым успомніў пра відэакамеры. Добра: хай глядзяць і шукаюць. І толькі хацеў рашуча кінуцца ў бок ганка, як яму крыкнулі: — Чо носішся? Я гэта, б****, зрабіў. Вызывай мянтоў.

З невыразнай дыкцыяй, але «л» у абсцэнным слове зацягнуў так, нібы ганарыўся зробленым і не баяўся нічога. Алкашык такі, але блізкі да стану бамжа.

— Малады чалавек. Супакойцеся і выклікайце гэтых, маць іх...

Стася яшчэ больш раздражняла тое, што алкаш нарабіў шкоды, а не сыходзіць ды яшчэ і пакарання патрабуе. Ён выклікаў, але таму — навошта? Не будзе ж чым плаціць — арыштуюць. І чаму менавіта Стась?

Прыехалі. Міліцыянт, гледзячы на хулігана, што чакаў на ганку, толькі сказаў:

— Ага, ну зразумела.

«Што ім зразумела?» — зачапіўся Стась за гэтую, здавалася б, звычайную фразу.

Яго запрасілі ў машыну ўсё распавесці. Другі супрацоўнік застаўся сядзець на кукішках і размаўляць з мужыком.

Стась раскажаў пра ўсё падрабязна, хоць якія там падрабязнасці... Колы прабітыя, відэакамеры запісалі, а так званы злачынец нікуды не збег ды яшчэ і прызнаўся. Тут надышла чарга Стася пытацца:

— Вы яго ведаеце?

— Ага.

— І навошта гэта яму?

— А вы не здагадаліся?

— Не...

— Ох, Колька. А некалі быў чалавек паважаны, у савецкі час. Працаваў абвальшчыкам на мясакамбінаце. Можаче ўявіць, якая гэта была постаць, калі ў крамах усё пазнікала. А колькі

грошай меў! Думаю, парэзаў пакрышку так, што і не бачна, але выкарыстоўваць вы яе не зможаце. А ровар — відаць, што каштуе шмат. Вось ён і выбраў. Во-о-ось... А потым з некім звязаўся і крэпка запіў. І ўсё: выгналі адусюль, нават з дому. Была бацькоўская хата, але нехта і тут абдурыў. Ён па ўзросце яшчэ і не пенсіянер. А сэнс? Дакументаў няма.

— Непрыемна.

— А як жа. Вось ён і робіць такое. Каб на зіму «закрылі».

І тут Стася зачাপіла. Шмат ва ўсе часы разважаюць пра свабоду, але ці гэта не па-сапраўднаму свабодны чалавек? Якой жа павінна быць яго ўнутранная свабода, каб так вась добраахвотна пазбавіць сябе волі знешняй? Гэта нейкае Летаўскае: «Партизан спалил в ***** родную хату. Завязался в узел ремешок». А можа, проста нашае жыццё такое? Так ці інакш, хлопца гэта паглынала ўсё больш.

— І што рабіць?

— Калі вы думаеце адмовіцца ад заявы, то ў гэтым сэнсу няма. Ён пойдзе і зробіць штосьці іншае, але мэты дасягне. Сваякі спрабавалі яго ўладкаваць, але марна.

— Дык мне падпісваць?

— Адгаворваць не буду, але і не настойваю.

Хлопец спрабаваў паставіць сябе на месца злачынцы, але неяк не атрымлівалася: розныя лёсы і досведы. Стась не любіў, калі яго планы руйнаваліся. Напэўна, той дзядзька — таксама. Тым больш у яго і так ужо ўсё зруйнавана.

Стась нічым не мог яму дапамагчы, але падтрымаць імкненне — лёгкім росчыркам.

— Добра. Вам яшчэ патэлефануюць. А яго мы забіраем.

Стась выйшаў з машыны і пайшоў да ровара. Калі Колю вялі побач, той падзякаваў. Хлопец не ведаў, што адказаць. Машына ад'ехала, а Стась пацягнуў сапсаваны транспарт.

Па дарозе ён успомніў падобную гісторыю. Сябар распавядаў. Калі быў у бабулі на Віцебшчыне, такі самы дзядзька ўзламаў краму, пакаштаваў самых дарагіх алкагольных напояў, што там былі, — і таксама чакаў на ганку.

Стась закаціў ровар у гараж і вырашыў адразу паглядзець, што за пракол такі незаўважны. Адкруціў каўпачок і здзівіўся: клапанаў не было. Паставіў запасныя, напампаваў насосам паветра — трымае, цвёрдае кола, як і павінна быць. Гэта Коля з іх паветра спусціў, але прабіць — не прабіваў.

Стасю стала няёмка. Але ён хутка супакоіўся. Коля мог сапсаваць кола, але не зрабіў гэтага: паслуга за паслугу, атрымліваецца.

«А я даўно хацеў займець партатыўны насос. Нагода», — прамовіў і, спусціўшы паветра, пайшоў у хату.

Як высветлілася, у кожнага свае праблемы...

